

Konyhai fa munkalapok kezelése, ápolása

TERÍTÉKEN A HASZNÁLHATÓSÁG

Tóth Norbert

Egy fából készített konyhai munkalap hosszú-hosszú évekre meglegedettséget nyújt használójának, ha gyártóként pár fontos alapszabályt betartunk – elsősorban a felületkezelés kapcsán. Így nemcsak megrendelőnk örömeinek, de a munkalap tartósságának is híre megy. Ez utóbbi pedig már a mi büszkeségünk is.

Egy konyhai fa munkalap gyártásának sincsenek különösebben olyan különös ismérvei, mint amiket egyébként egy fából készített termék megkövetelne. Anyaga táblásítást kíván, de használhatunk hosszított, sőt, bütüre forgatott alapanyagot is. Amiket ezen kívül érdemes szem előtt tartani: a faanyag legyen bél-, csomó- és gyantamentes és egyenes szálú. A használatkori dilatációra számítani kell (főként a szálszerkezetre merőlegesen), ami különösen akkor fontos, amikor a munkalapot két falfelület közé passzítjuk.

Mielőtt azonban áttekintենk a felületkezelést, nézzünk meg pár szempontot, amivel jó, ha a megrendelőnk is tisztában van! Például úgy, hogy elmondjuk neki: a fa munkalap használata korántsem olyan körülményes, mint ahogyan azt sokan hiszik.

HASZNÁLATRA KÉSZÍTVE

Az emberek nagy része igyekszik vigyázni a dolgaira: kerüli a vele kapcsolatos keményebb igénybevételeket, és ezzel nincs is semmi gond. Ám sok esetben még a rendeltetés szerinti használatról is óvják őket. Nincs ez másképp a fa munkalapok esetében sem, úgyhogy összeszedtünk pár szempontot, amiket mindenképpen érdemes tudatosítani a megrendelőinkben, ha felmerül a fa munkalap lehetősége.

- Ez egy használati tárgy, arra lett tervezve és gyártva, hogy napi szinten használják. Nem dől össze a világ, ha kilöttyen rajta a leves, lehet rajta sodrófát használni, alkalmas hús klopfolására, tészta gyúrására és még sorolhatnám. Egyébként pedig a rendeltetés szerű használatról patinája lesz

a fafelületnek, amit vagy a konyha ékének tekint egy házi-asszony, vagy a felújítás mellett döntve igyekeznek visszaállítani a felületet az eredeti kinézetre.

- Ez utóbbiból ered egy másik tulajdonság: a fa konyhalapok felújíthatók, a rendeltetészerű használat nyomai szinte teljesen eltüntethetők. Kétségtelen, hogy némi kompromisszumot jelent egy ilyen beavatkozás, de még mindig jóval kevesebb gonddal és költséggel jár, mint amikor egy felhólyagosodott laminált munkalapot kell kukába dobni és helyette újat (egész táblában) megvenni, méretre alakítani és beépíteni.

A faipar.hu oldalán is olvasható a cikk a fából készült vágófelületek előnyeiről és az élelmiszer-biztonságról

- Semmihez sem hasonlítható előny, hogy a fa anyaga biztonságosan használható a konyhai nyersanyagok tekintetében is, mivel elpusztítja a rá kerülő és a benne lévő baktériumokat. Korábban már beszámoltunk arról a kutatásról, ahol a vizsgálatok azt állapították meg, hogy az élősködők a fa felszínén és annak belsejében is fokozatosan elhaltak. (Magyar Asztalos, 2019. május). Ez az anyag, amelyikről azt feltételezhetnénk, hogy több baktérium lakhelyeként szolgál és kevésbé könnyen tisztítható, mint például egy konyhai műanyag vágólap, valójában sokkal higiénikusabb!

Diófából készült munkalap, bütüre forgatott anyagból

Egy jó munkalap használatra van tervezve

- Ami pedig a későbbi kellemetlenségek megelőzését illeti: két ellensége van a fafelületnek egy konyhai munkalap esetében (is), ez pedig a nedvesség felületbe jutása, illetve az

onnan való kijutás. Nos, a felhordott olajréteg lesz az, ami mindkét esetre megoldást ad.

FELÜLETKEZELŐ ALAPANYAG

Munkalapok felületkezeléséhez csakis az olaj alkalmas. Olajozáshoz a leggyakrabban használt és leginkább megfelelő anyag a lenmag levegőre száradó olaja. Kiemelkedő fontosságú a lenolaj jó minősége: hidegen sajtoltnak, tisztának, más olajadalékoktól, illetve oldószerektől

gyógyszertárakban szerezhető be. Tulajdonságai: csökkenti a víz felületbe szívódását, ám levegő hatására nem szárad meg. Továbbá az emberi szervezetbe bekerülve nem szívódik fel, és negatív hatással van a zsírban oldódó vitaminok felszívódására is. Mindezek tudatában óvatosan bánjunk vele! Étkezésre alkalmas (pl. repce, napraforgó) olajat se használjunk, mert ezek szintén nem száradó anyagok, megavasodnak és elrontják az élelmiszerek ízét!

felhordott réteg legyen egyenletes, és a fa nedvszívó képességének megfelelően bőséges. Fokozhatjuk a beszívódás mélységét, ha az olajat (vízfürdőben) kézmelegre melegítjük, és alaposan bedörzsöljük (kézi egy excenteres gépre helyezhető skótszivaccsal). Legkésőbb 15 perc pihentetés után a felesleget töröljük vissza egy tiszta, száraz ronggyal! A száradáshoz legalább 24 órát biztosítsunk szobahőmérsékleten, megfelelő szellőztetés mellett! Miután

A tisztításhoz ne súrolószert, hanem dörzshatású alapanyagot használjunk

mentesnek, valamint frissnek kell lennie! A gyorsabb száradás érdekében használhatunk lenolajkencét, azaz firniszt (mangán szárítóadalék hozzáadásával, hosszasan főzött, majd leülepített készítmény). Viszont ne használjunk oldószeres terméket, mert ezek az oldószerek bár javítják a beszívódó képességet, olyan kémiai összetételűek is lehetnek, amelyek összeférhetetlenek az élelmiszerekkel. Vannak, akik az ásványi olajra esküsznek, ilyen például a paraffinolaj. A folyékony paraffin a kőolaj-finomítás mellékterméke. Ennek nagy tisztaságú, orvosi célra alkalmazott változata

BEAVATÓ OLAJOZÁS

A kézre gyártott fa munkalap kezeletlen felületét használat előtt be kell avatni. Ez legalább kettő olajréteget jelent, de igény esetén annyi réteg felhordható rá, amennyit a felület felvesz. A felületet megfelelően készítjük elő, azaz legyen száraz, sima, nedvszívó, tiszta, zsíroktól és idegen anyagoktól mentes! Csiszoljuk P150–180 finomságúra, vízzel nedvesített ruhával óvatosan töröljük át, majd száradás után csiszoljuk P180–220 finomságúra! Az olaj felhordását végezhetjük ecsettel, szivaccsal, hengerrel is. Az első

a réteg megszáradt, skótszivaccsal finoman csiszoljuk át, ha szükséges! A további rétege(ke)t is a fentieknek megfelelően kell felhordani. Az olajozás önálló kezelést jelent, ezek után semmilyen más felületkezelő anyagot nem kell alkalmazni (viaszt sem). Az olajrétegek teljes kikeménykedéséhez 2–3 hét szükséges, ezért ezen idő alatt lehetőség szerint óvni kell a felületet a nedvességtől.

ÁPOLÁS, TISZTÍTÁS

Megrendelőink figyelmébe kell ajánlani, hogy a fa munkapult felületét évente egy, legfeljebb két

alkalommal javasolt újraolajozni – a felület használatának intenzitásától függően. Ezzel pótoljuk a használatkor lekopott rétegeket és egyúttal ápoljuk, felfrissítjük a teljes felületet. Újraolajozás előtt a felületet alaposan tisztítsuk meg és hagyjuk megszáradni! Ugyanazt az olajat használjuk, mint a beavató olajozásnál! (Ha ez nem áll rendelkezésre, a felületkezelő anyagot gyártó útmutatása szerinti anyagot használjunk!) Az olajat egy rongyra (ne a fára) öntve töröljük át a felületet! A felesleget ebben az esetben is vissza kell törölni. Az ápolást lehetőség szerint este, vagy egy otthonról történő, hosszabb ideig tartó elmenetel előtt végezzük! A teljes kikeménykedés idejéig itt is óvjuk a felületet!

Ami pedig a tisztítást illeti: mindenképpen kerülni kell az erős, maró hatású, kereskedelemben kapható tisztítószer használatát! Ezek

Ápolásnál a rongyra tegyük az olajat, ne a fára!

az anyagok olyan összetevőket is tartalmazhatnak, amelyek az olajréteggel kémiai kapcsolatba lépve bizonytalan kimenetelűvé tehetik a bevonatot. A legjobb, ha tiszta, meleg vagy forró vízzel, és egy újonnan befogott „dörzsi” szivaccsal alaposan átsúroljuk a felületet, makacsabb szennyeződésekhez

citromot, sót is használhatunk, majd tiszta ruhával szárazra töröljük. ■

Képek

www.speakeasyinteriors.com
www.wood-countertop.glumber.com
www.devoswoodworking.com
www.coopandhome.com
www.thekitchn.com

SKÓT-E A SZIVACS?

Gyakran találkoz(hat)unk a skótszivacs elnevezéssel, ami félreértésre adhat okot, amikor eltérő kézi csiszolóanyagot értünk alatta. Tisztázzuk a fogalmakat!

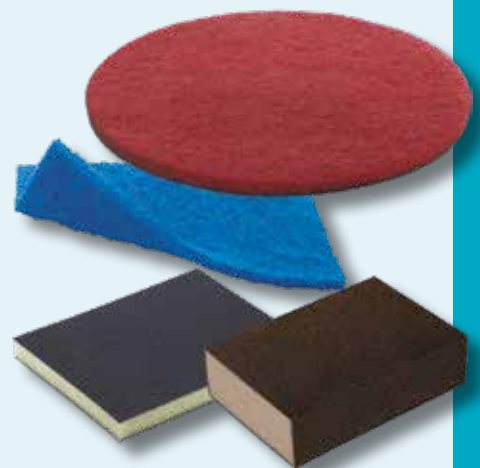
A skótszivacsot Scotch-Brite™ néven eredetileg a 3M nevű amerikai gyártó dobta piacra. Azóta a csiszolóanyagokat gyártó cégek termékkínálatában szinte mindenhol fellelhető ez a vékony, műanyag szálakból és a hozzájuk ragasztott csiszolószemcsékből álló, csiszolásra alkalmas anyag – gyakran flíz néven.

TULAJDONSÁGAI

- a szintetikus szálak – egymástól viszonylag szabadon – egy olyan nyílt hálós szerkezetet képeznek, ami lehetővé teszi a levegő keringését, amelynek következtében a munkadarab kevésbé melegszik fel;

- a hálós szerkezetnek köszönhetően a csiszolópórák is sokkal könnyebben tud eltávozni a porelszívó rendszer felé, így kevésbé tömődik el, valamint könnyebben tisztán tartható;
- a mozgó szálak lehetővé teszik, hogy a munkát végző felületen mindig friss csiszolóanyag legyen, így mindig egységes, állandó minőségű csiszolási eredmény érhető el.

A fogalomzavart az okozhatja, hogy csiszolószivacs néven létezik a piacon kétféle termék is, amelyek két oldalán (ez a puhább), illetve két oldalán és két élén (ez egy

keményebb, vastagabb változat) csiszolásra alkalmas anyaggal vannak ellátva. Ezen termékek legfőbb tulajdonságai (ami a skótszivacs esetében szintén elmondható), hogy rugózó anyagszerkezetükkel adódóan kisebb a veszélye a túlciszolásnak, valamint jobban lehet tartani velük a tűréseket egy csiszolópapírhoz képest. ■